

Câteva “mituri” vehiculate de unele segmente politice și din administrație

Au aparut din ce în ce mai des în ultimul timp analize și poziții care susțin, în esență, ca:

(1) România ar avea, de fapt, prea puțini angajați/funcționari publici, nu prea mulți;

(2) cheltuielile publice ale României ar fi mai degraba mici pe ansamblu, nu excesive și, deci, nu se poate face mare lucru în privința lor, acestea trebuind chiar marite semnificativ având în vedere nevoile în creștere, și

(3) prin urmare, problemele bugetare și administrative ale României nu ar ține în vreo masura importanta de vreo supradimensionare și cine știe ce excese de cheltuieli în zona publică, ci mai degraba de impozitarea prea mica per total, neputându-se pretinde servicii publice de calitate a celor din „Vest” dacă nu se și contribuie și cheltuie ca în „Vest”.

În sprijinul ideilor/pozițiilor de mai sus se invocă statistici Eurostat sau OECD care arată, într-adevăr, ca:

(a) ponderea personalului din sectorul public românesc **în total populație** ar fi sub media UE (deci, majoritatea statelor UE ar avea mai mulți funcționari publici pro-rata decât noi raportat la populație);

(b) ponderea angajaților din sectorul public românesc comparativ cu **totalul de angajați** s-ar situa, și ea, în partea a doua a clasamentului în interiorul Uniunii Europene (deci, majoritatea statelor UE ar avea proporțional mai mulți funcționari publici decât noi și față de restul forței de muncă); și

(c) ponderea bugetului României în PIB este de aproximativ 30-31%, de asemenea sub media UE de aprox. 46% (deci, faptul ca s-a cheltuit anul trecut de catre stat echivalentul a 9,3% din PIB în plus, cât a fost deficitul bugetar, ar ține mult mai mult de nevoile standard ale unui stat european, decât de excesele politicianilor nimeriți la butoane în perioada respectiva).

Or, trebuie înțeles bine ca analize/statistici precum cele de mai sus, privite separat, pot fi foarte înșelătoare cu privire la mixul de reforme de care România are nevoie și la importanța ordinii cronologice a acestora pentru ca exclud din peisaj doua mari probleme.

O prima mare problema ține de ocolirea totala sau aproape totala a chestiunii calității (inclusiv moralității) foarte multor activități și mecanisme ale sectorului public românesc actual și a faptului ca aceasta (calitatea) nu depinde nici pe departe proporțional nici de fondurile alocate, nici de numarul angajaților/funcționarilor publici.

Practic, analizele respective se poziționează ca și cum nu ar conta ca în echipajul unei nave ar fi angajate multe persoane care nu au fost niciodată pe „mare” sau ca tipurile de posturi ocupate nu ar fi corelate cu necesitățile efective ale navei, ci doar ca numarul lor total ar fi cât al unui echipaj normal. Sau ca nu ar conta ca unele segmente din echipaj s-ar comporta mai degraba ca niște „piraiți”, decât ca angajați plătiți sa deservească bunul mers al „navei” și pasagerilor acesteia.

Sau, mai concret, ca nu ar conta ca numeroase primarii din România au mult mai mulți angajați decât altele care administrează mai bine populații similare.

Sau ca sunt destule spitale în România care au de 3-4 ori mai multi angajați decât pacienți lunar sau au chirurghi care operează de maxim 2-3 ori pe luna, în timp ce în alte spitale sunt cadre medicale care fac infarct în garda.

Sau ca sunt destule licee care nu au mai dat absolvenți cu bacalaureat de peste 15 ani.

Sau ca în multe județe din România sunt mai multi ofițeri de poliție la poliția animalelor decât la antidrog sau la “economic”. Sau, cu caracter mai general, ca aproape toate departamentele și corpurile profesionale care au atribuții în verificarea respectării legii sau în aplicarea ei în țara (inclusiv la nivel de procurori și judecatori) sunt subdimensionate, în timp ce multe altele etalează „mega” organigrame, pe lângă numeroase concursuri de forma sau numiri pe poziții de decizie ale unor persoane care au luat bacalaureatul dupa vârsta de 35 de ani sau au excelat în viața doar la videochat.

Sau ca nu ar conta ca se construiesc unele drumuri județene aproape la preț de autostrada. Sau ca se fac cu banii publici și parcuri orașenești în paduri, precum și stadioane și gradinițe în localități cu 10-15 copii.

Sau ca se dau prime de zeci de mii de euro la pensionarea din unele instituții și companii de stat, mii de pensii foarte mari de

la 47-48 de ani, precum și multe sporuri financiare pentru lucruri care ar uimi europeanul mediu. Sau ca salariul mediu net din sectorul public este cu peste 20% mai mare decât cel din privat.

Sau ca segmente mari de români știu din experiența directă ca nivelul de corupție este în continuare mare în numeroase zone de activități publice etc.

Desigur, în orice discuție pe astfel de subiecte sunt și nuanțe importante de făcut.

De exemplu, oricine a lucrat mai mult cu administrația publică știe că în majoritatea instituțiilor publice din România sunt, de fapt, segmente semnificative de oameni competenți și dintre care, destui, cu un ritm de lucru intens. Nu trebuie deloc subestimată nici complexitatea agregată a activității zilnice a unui stat în lumea actuală. (aceasta fiind foarte mare).

Dar oricine a lucrat sau are contact regulat cu administrația publică știe și că segmentele care nu fac nimic sau care chiar pot greva intenționat eficiența celorlalți sau a sectorului privat sunt semnificative și ele la noi. Nu este deloc cazul tuturor instituțiilor publice, dar multe se încadrează în situațiile de mai sus.

Discuția cu privire la calitatea (inclusiv moralitatea) activităților și mecanismelor concrete ale sectorului public este, astfel, esențială și nu trebuie niciodată ruptă de analiza statisticilor de mai sus.

De altfel, este evident din ultimii 20 ani că mărirea enormă a cheltuielilor bugetare în România (inclusiv cu vreo 5% ca cifră absolută în plus dintr-un PIB mult mai mare) și creșterea cu 60% a aparatului bugetar (deși au plecat câteva milioane de români din țară și s-a trecut și la ceva digitalizare) a avut un efect mult mai mic proporțional asupra calității, moralității și volumului activităților sectorului public din România.

Orice persoană rezonabilă poate înțelege ușor și că dublarea sau triplarea salariului unui incompetent nu-l transformă într-un competent, ci doar într-un incompetent foarte bine plătit. La indolență, situația e mai nuanțată, dar este clar pentru foarte mulți români din viața de zi cu zi că sunt destule persoane la diverse autorități publice pentru care simpla mărire semnificativă de venituri nu a dus la niciun plus de efort sau de bunăvoință în activitate, ci, la unii, doar la un plus de aroganță.

Cu alte cuvinte, chiar dacă statisticile invocate mai sus ar privi situații cu adevărat comparabile (și ajung și la asta), este evident la firul ierbii pentru mai toți românii că nevoile de reformă în sectorul public sunt, de fapt, vaste, mult mai mari decât sugerează analizele respective. Numeroși români le vad deja ca fiind strigătoare la cer.

A doua mare problemă a pozițiilor și statisticilor de mai sus ține de faptul că acestea pot fi foarte înșelătoare chiar pe fond.

Pentru o apreciere cât mai corectă a relevanței lor, este, astfel, important să avem în vedere câteva aspecte care nu apar deloc

sau apar doar marginal în analizele la care m-am referit la început.

În primul rând, este important de lamurit ce considera statisticile respective ca ar fi „angajați ai sectorului public” și pe ce anume. Aceasta cu atât mai mult, cu cât nu prea vin auditori straini sa numere luni de zile pe la noi, raportările interne fiind baza calculelor respective, iar metodologiile statistice nu sunt chiar așa de bine armonizate cum tindem sa credem[i].

De exemplu, este foarte neclar în ce masura angajații companiilor controlate de stat, județe sau primarii sunt raportați sau nu. Diversele metodologii disponibile[iii] și unele discuții pe marginea lor sugereaza ca nu se raporteaza deloc sau se raporteaza cu totul parțial (și ca și în cazul în care și alte țari ar proceda similar, majoritatea ar avea mult mai puține ineficiențe la nivelul unor astfel de companii decât noi).

Statistica[iiii] de pe site-ul actual al Ministerului Finanțelor cu „salariați bugetari” (care numara la sfârșitul lunii aprilie 2025 puțin peste 1.306.000 poziții ocupate) cu siguranța **nu** ia în calcul personalul companiilor municipale, județene sau de stat. Nu ia, de altfel, în calcul nici o serie întreaga de instituții publice (aspect evident din lecturarea celor prinse în tabelul de raportare respectiv). Și terminologia folosita pe site de „salariați bugetari” (și detaliata în fișier ca reprezentând „*Numarul de posturi ocupate în instituțiile și autoritățile publice în luna aprilie*”) este suspecta.

Poate are legatura cu faptul ca în România exista foarte multe situații în care se lucreaza pe baza de contracte de prestari servicii reînnoite regulat (ma refer doar la cele care privesc situații cvasiidentice ca activitate cu cele ale unui angajat permanent). În marea majoritate a cazurilor respective, contractele se încheie prin negociere directa, nedepășindu-se pragul valoric care necesita organizarea de licitații. Atât timp cât relația cu șeful instituției este buna, colaborarea poate continua durate îndelungate.

Deși o parte din colaborările respective sunt, foarte probabil, necesare și utile, sunt destule altele pentru care, iarași foarte probabil, nu este deloc cazul.

Dar aspectul mai important pentru discuția de față este acela ca numeroasele situații respective nu apar pur și simplu în statisticile de „angajați” ai sectorului public românesc, reducând artificial marimea acestuia.

Mai sunt si alte tipuri de situații și de contracte în care modul de raportare este cel puțin neclar sau potențial înșelator statistic.

Un aspect important de reținut este, deci, acela ca **ce se vehiculeaza ca ar fi sectorul public la noi este sub realitatea efectiva față de ce înțelege omul obișnuit prin acesta și, foarte probabil, cu mult.**

Un alt aspect de avut în vedere este acela ca statisticile respective nu arata, oricum, situația suficient de granular, putând exista între țari diferențe enorme și fara noima de angajați pe unele domenii față de altele.

În orice caz, o discuție de buna credința pe acest subiect din partea politicului ar putea fi ușor finalizata printr-un audit independent pe subiect. Beneficiile ar depași cu mult costul. Ar fi utila și o obligare permanenta a tuturor entităților finanțate

direct sau indirect din taxe sau diverse contribuții de a publica lunar situația exactă pe o serie de indicatori (cu sancțiuni mari în caz de nerespectare sau de informații incorecte). Adică, este un aspect destul de ușor de lamurit cu totul, dacă există onestitate pe subiect.

În al doilea rând, atunci când comparăm ponderea angajaților publici în total populație, este important să clarificăm și ce „populație” se ia în calcul. Și aici ceața metodologiilor statistice este destul de mare, regula privind populația rezidentă efectiv, dar permițându-se statelor membre UE și raportări bazate pe rezidența legală (mai puțin unele situații) etc.

Or, dacă se ia în calcul numărul de buletine/cărți de identitate și de acte de rezidență emise și se deduc doar cei cu documente de reședință finalizate în alte state UE, este evident, în cazul României, că se adaugă artificial la populația cu care compar foarte mulți oameni (care nu sunt, de fapt, în țară și au nevoie foarte rar de administrație, dar nici nu au finalizată reședința oficială în alte state europene).

Adică, s-ar calcula o pondere relevantă mai mică decât realitatea.

În orice caz, dincolo de dubiul de calcul de mai sus, administrațiile publice ale statelor din „Vest” care sunt beneficiare nete de imigrație sau de mulți turiști administrează în fapt un număr de oameni semnificativ peste „populația” lor (macar la capitalul strâns gunoarie, transport, asistența umanitară și la infracțiuni), pe când administrația publică a țărilor din care au plecat milioane de oameni, cum este cazul României, are o situație inversă. Ambele distorsionează în diverse grade statisticile pe subiect – doar că în sens opus.

Chiar și pe calculele Eurostat (care nu fac corecții legate de cele de mai sus și sunt bazate în mare măsură pe ce raportează România ca date brute), ar trebui subliniat mult mai mult faptul că destule țări dezvoltate din UE au ponderi ale angajaților la stat (în sens larg) față de populație semnificativ sub România.

Germania are o pondere de aproximativ 6,56%, Olanda, una de 7,95%, Italia de 6,38%, România fiind calculată în unele statistici pe subiect cu una de peste 8,3%. De remarcat și faptul că datele de mai sus au fost prelucrate într-o analiză pe baza unor date OECD din 2023, deci pe baza unor date primare din 2022 sau 2021, înainte de aiurelile suplimentare pe acest subiect din ultimii ani de la noi, perioada în care a crescut numărul de posturi bugetate ocupate cu aproximativ 40.000 de poziții, iar cheltuielile statului cu peste 3% din PIB.

Deci, pot fi asigurate servicii publice mult mai de calitate și cu ponderi ale angajaților în sectorul public raportat la populație relevant mai mici.

O discuție mai amplă ar trebui să analizeze și saltul de la cei aprox. 800.000 de angajați ai sectorului public din 2004 la nivelul de 1,3 milioane acum (nivel care este, oricum, semnificativ sub realitate din motivele menționate mai sus) fără salturi nici pe departe proporționale de calitate și volum al serviciilor publice. Un rol obiectiv important l-a avut aderarea la UE (care a implicat înființarea multor instituții noi și lărgirea sferei activităților statului), dar cu totul insuficient pentru a explica saltul respectiv.

În al treilea rând, cu privire la ponderea de aprox 30-31 % a bugetului de stat în PIB în România - aceasta nu înseamnă nici ca nu se poate administra corect țara fara impozite mult mai mari și nici ca o creștere a impozitelor ar fi corelata automat cu creșterea calității serviciilor publice.

Sunt, de astfel, destule state bine dezvoltate în lume care performeaza bine cu un nivel de ponderi ale bugetului în PIB mai mici decât la noi. De exemplu, la nivelul anului 2023, Coreea de Sud avea o pondere a bugetului în PIB relevant mai mica (aprox 23%), Irlanda se descurca bine cu aproximativ 24%, iar China se dezvoltă în continuare accelerat cu un buget de aproximativ 26,2% din PIB.[\[iv\]](#)

Pentru statele UE care au un buget mai mare decât România raportat la PIB, pentru a aprecia cât mai corect diferențele (dincolo de presiunile și acolo spre eficientizarea statului) trebuie date la o parte din comparație elementele care pot genera confuzie (pe lângă eventualele probleme de raportare nearmonizata sau deficitara).

[\[v\]](#) De exemplu, Cehia a avut un buget în 2023 de 39,91% din PIB, iar Polonia unul de 41,65%[\[vi\]](#), dar ar trebui avut în vedere ca cehii traiesc în medie cu aproximativ 3,5 ani și polonezii cu 2 ani mai mult decât românii. Procentele de PIB necesare în mod normal pentru pensii, sanatate și funcționari publici în plus pentru administrarea acelor ani suplimentari sunt semnificative în orice țara. Ar trebui, de asemenea, avut în vedere ca ambele țări menționate au rezolvat de mult în mare masura problema gap-ului de TVA, România lasând generos evaziونیștilor aproximativ 3% din PIB[\[vii\]](#) în plus față de țările respective. Polonia a și cheltuit cu aprox 2% din PIB mai mult pe aparare etc.

Germania a avut un buget de aproximativ 46% din PIB în 2024. Dar a cheltuit în același an 12,6% din PIB pe sanatate față de 5,6% în România[\[viii\]](#) și a avut un gap de TVA de peste 7 ori mai mic pro-rata decât noi. Practic, dacă lasam diferența de 7% de PIB din sanatate și pe cea de gap de TVA la o parte, pe ansamblu, România a cheltuit în 2024 similar din PIB cu Germania sau mai mult în toate celelalte privințe (în condițiile în care cei 4 ani pe care îi traiesc germanii în plus de români au un cost semnificativ din PIB și pe partea de pensii, nu doar de sanatate).

Nu în ultimul rând, după cum spuneam și mai sus, este evident la orice privire rezonabila ca marirea enorma a cheltuielilor publice din ultimii ani a avut un efect redus sau inexistent pe partea de calitate a serviciilor publice și de moralitate a multor mecanisme. Nu este niciun motiv logic sa presupunem ca dacă mai alocam înca 5% sau 10% din PIB sectorului public în forma actuala, se va îmbunătăți relevant acest aspect.

În concluzie, pentru a putea analiza pertinent eventualul necesar de suplimentare financiara structurala pe termen mediu, sunt necesare mai întâi transparentizarea, introducerea și urmarirea unor criterii rezonabile de performanța, responsabilizarea și reșezarea multor instituții publice.

Numeroși funcționari publici trebuie plătiți mai bine (România are un procent relativ mai redus de oameni performanți și trebuie să-i supra-platească în toate rolurile mai importante sistemic), numeroși alții trebuie trimiși/retrimiși în sectorul privat sau trebuie plătiți mai puțin, iar alții trebuie realocați de stat către domeniile publice cu adevărat în nevoie.

În punctul de resurse agregate la care a ajuns, România nu are servicii publice ca în „Vest” nu atât pentru că nu cheltuie ca în Vest, ci mult mai mult pentru că nu are o guvernanță și o meritocrație ca în „Vest”.

Folosirea banilor în continuare ca în „Estul” românesc de până acum nu are cum să schimbe mare lucru indiferent de cât buget se mai adaugă.

Este nevoie acută și de un nou partid politic decent, chiar dacă segmentele reformiste din partidele actuale încă mai au ocazia să arate că se pot redresa.

În orice caz, fără reforme serioase în sectorul public, mărirea bugetului în principal pe seama sectorului privat doar va deșira și mai tare contractul social românesc, rupt deja în destule locuri.

[i] https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/12/size-and-composition-of-public-employment-data-sources-methods-and-gaps_f6c2babd/32c747be-en.pdf

[ii] <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Beginners:Population>

[iii] <https://mfinante.gov.ro/domenii/bugetul-de-stat/numar-salariati-bugetari>

[iv] <https://www.imf.org/external/datamapper/rev@FPP/USA/FRA/JPN/GBR/SWE/ESP/ITA/ZAF/IND>

[v] https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_finance_statistics#:~:text=In%202024%2C%20government%20expenditure%20in%20the%20euro%20area,area%20compared%20with%202023%20%E2%80%94%20see%20Figure%203.

[vi] <https://www.imf.org/external/datamapper/rev@FPP/USA/FRA/JPN/GBR/SWE/ESP/ITA/ZAF/IND>

[vii]

https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/fight-against-vat-fraud/vat-gap_en#vat-gap-in-the-eu--report-2024

[viii]

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Healthcare_expenditure_statistics_-_overview